

■ **جنگ شناختی دشمن، جنگ بسیار خطرناکی است، چرا که هدف آن گرفتن معرفت و ایمان است. مقابله با این جنگ شناختی، جهاد شناختی است. جنگ روایت‌ها، جهاد روایت‌ها می‌خواهد، اگر نه دشمن سلطه می‌یابد. در حال حاضر جهاد تبیین یکی از مصادیق جهاد فی سبیل‌الله در زمان ماست**

مدت‌هاست یکی از کلیدواژه‌های اصلی رهبر معظم انقلاب، «جهاد تبیین» است. ایشان به مناسبت‌های مختلف بر لزوم جدی گرفتن این عرصه جهاد تأکید می‌کنند.التهابات اخیر در کشور بیش از پیش نمایان کرد چه مقدار جهاد در عرصه تبیین برای استحکام و استمرار آرمان‌های انقلاب اسلامی لازم و واجب است. جنگ رسانه‌ای دشمن، پیمایش شبهات و شایعات، ترندهای جنگ‌روائی و حمله به مبانی فکری و ایمانی جامعه، حملاتی است که به صورت عیان و واضح به سمت انقلاب اسلامی روانه شده است و همین‌ها لزوم جدی‌تر گرفتن عرصه جهاد تبیین را نمایان می‌کند. به همین منظور در این شماره از صفحه‌اندیشه «وطن‌امروز»، در گفتاری از حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر عبدالحسین خسروپناه، استاد حوزه و دانشگاه واکاوی بیشتری خواهیم داشت از عرصه جنگ شناختی و پاتک جهاد تبیین در برابر این تهاجم.

جهاد تبیین؛ از باب مقوله الهیاتی و الهیات سیاسی، شاید بتوان «جهاد تبیین» را در قالب جهاد اصغر مطرح کرد. ما در جهاد اصغر هم جهاد اقتصادی، هم علمی، هم سیاسی، هم فرهنگی و هم نظامی داریم. «جهاد تبیین» نمونه دیگری از وجه جهاد است که رهبر انقلاب در این ایام آن را مشخص کرده‌اند. البته «جهاد تبیین» به نوعی هم جهاد آفتدی و هم جهاد پدافندی است اما این جهاد با جهاد کبیری که رهبر انقلاب از آن یاد می‌کنند هم مرتبط می‌شود.

جهاد کبیر در نگاه ایشان، یعنی اطاعت نکردن از دشمن کافر و البته که در میدان مبارزه با ما قرار گرفته‌اند و اگر از او اطاعت نکنیم، تبعیت نکرده‌ایم. رهبر انقلاب می‌فرماید در میدان‌های مختلف سیاست، اقتصاد، فرهنگ و هنر نباید از دشمن تبعیت کرد. این خود جهاد کبیر است. در واقع، جهاد تبیین را هم می‌توان در قالب جهاد کبیر مورد توجه قرار داد، مفهومی که در فرهنگ سیاسی رهبر انقلاب به طور جدی خودش را نشان می‌دهد. «جهاد تبیین» به مدیر جهادی نیز نیاز دارد. مهم‌ترین «در دنیا یک جنگ عظیم و یک چالش بزرگ برپاست؛ جنگ توپ و تفنگ نیست اما جنگ اراده‌ها و عزم‌ها و سیاست‌ها و تدبیر هاست. ایران در کجای این جنگ است؟ ایران در جبهه‌ای از این جنگ در مرکز فرماندهی قرار دارد که افراد آن جبهه را ملت‌ها تشکیل می‌دهند. اتاق فرماندهی این طرف این جبهه، ایران است. ایران حزب‌اللهی پر از عزم و همت.» (۱۳۸۶/۲/۳۱) دشمن در عرصه‌های گوناگون درگیری بر ملت ایران و نظام جمهوری اسلامی شکست خورده است: «ما در جنگ فرهنگی بر دشمن پیروز شدیم. در جنگ نظامی هم ما پیروز شدیم. در جنگ امنیتی- سیاسی هم ما پیروز شدیم. جنگ امنیتی- سیاسی شان ۸۸ سال و حوادث سال ۸۸ بود.» (۱۳۹۷/۵/۲۲) بنابراین جنگ را به عرصه و صحنه دیگری کشانده است: «امروز جنگ ما کجاست؟! آن جنگ، جنگ رسانه‌ای، جنگ فضاسازی عمومی، جنگ تبلیغاتی است؛ خیلی مهم است. بلکه از قبل هم این وجود داشته، علیه ما تبلیغات همیشه زیاد بوده؛ امروز وضعیت، شدت بیشتری پیدا کرده است.» (۱۳۹۷/۶/۱۵) «امروز بیشترین تحرک دشمنان ما علیه ما بیش از تحرک امنیتی و اقتصادی، تحرکات تبلیغاتی و جنگ نرم و تبلیغات رسانه‌ای است؛ برای اینکه بر افکار عمومی مردم مسلط بشوند مبالغه‌هنگفت هزینه می‌کنند، کارهای بسیار انجام می‌دهند؛ فکراهی بسیاری را در مجموعه‌های فکری برای این کار استخدام می‌کنند تا بتوانند با جنگ روانی، با تبلیغات گوناگون، افکار عمومی کشورها را- از جمله بیشتر از همه امروز کشور ما را که هدف سوهنیت قدرت‌های بزرگ است- قبضه کنند و در اختیار بگیرند. وقتی افکار عمومی یک ملت در اختیار بیگانه قرار گرفت، حرکت آن ملت هم طبعاً طبق میل آن بیگانه پیش خواهد رفت.» (۱۴۰۰/۵/۱۲)

■ **تحریف حقایق و تضعیف امید و اراده؛ هدف دشمن**

در این صحنه «دشمن ۲ هدف را در جنگ نرم دنبال می‌کند. یکی این است که این زنجیره توأاسی به حق و به صبر را قطع کند؛ دوم اینکه حقایق را وارونه نشان دهد.» (۱۳۹۹/۱۲/۲۱) هدف گرفتن جریان توأاسی در جامعه داشته باشد، باید که اگر «هم‌دم یکدیگر را توأاسی کنند؛ این زنجیره توأاسی و توصیه کردن به یکدیگر ابرقرار باشد!». این، همه را نگه می‌دارد. اگر چنانچه توأاسی به صبر و توأاسی به حق و بصیرت در جامعه وجود داشته

تأملی بر مفهوم جنگ شناختی و نقش جهاد تبیین در خنثی‌سازی توطئهٔ نرم دشمن علیه انقلاب اسلامی

نبرد نوین ذهن‌ها

کند، لذا وقتی که مغول‌ها به ایران حمله کرده بودند، بعضی بزرگان و علما در مقابل مغول‌ها ایستادند. ما چند نوع مقابله در برابر مغول‌ها داشتیم. مثلاً یکی مثل خواجه نصیرالدین طوسی رضوان‌الله تعالی علیه، هلاکوخان را مدیریت کرد، به این معنا که مغول‌ها قبل از خواجه نصیر کتابخانه‌ها را آتش می‌زدند و مردم را می‌کشند و جنایات می‌کردند اما خواجه توانست از او یک انسان علاقه‌مند به علم بسازد و از ظلم‌های او جلوگیری کند. خواجه نصیرالدین طوسی در علم نجوم متبحر بود و هلاکو به این علم نجوم نیاز داشت و می‌دانست بهترین کسی که در ایران بر این علم مسلط است، خواجه نصیرالدین طوسی است. هلاکو از خواجه درخواست کرد علم نجوم را به او تعلیم کند ولی خواجه در مقابل درخواست او شرط کرد باید وزیر تو باشم و در کارها با من مشورت کنی. هلاکو خواست خواجه را بپذیرفت. این عالم فقیه ریاضی‌دان هیات‌دان فیلسوف متکلم پزشک، توانست مغول‌ها را کنترل کند. خواجه نصیرالدین طوسی، هولاکوخان جنایتکار را آدم کرد و در مسیر تمدن ایرانی از او استفاده کرد. خب! این خیلی هنر است. بعضی گروه‌های ایرانی هم در مقابل مغول‌ها جنگیدند. برای مثال سرداران که تقریباً ۴۸ سال در خراسان ایران حکومت کردند، در مقابل مغول‌ها جنگیدند و کشته دادند و حکومت تشکیل دادند. شیخ حسن جویری یک شاکردی داشت به نام سیده‌محمد مرعشی؛ او هم در مازندران حکومت مرعشیان را تشکیل داد و در مقابل مغول‌ها ایستاد. در علمای اهل سنت هم از این مثال‌ها داریم. شیخ نجم‌الدین کبری که صوفی و درویش بود، در مقابل مغول‌ها ایستاد. وقتی مغولان به شهر او حمله کردند، به او گفتند تو تسلیم شو و ما کاری با تو نداریم. او در مقابل آنها گفت کل این شهر مردان منند و با آنها درگیر شده بود تا به شهادت رسید. به هر حال عده‌ای با مغول‌ها جنگیدند و عده‌ای مغول‌ها را مدیریت کردند. بعضی علما و بزرگان ما در مقابل این تهاجم یک جهاد علمی و معرفتی را دنبال کردند. امروز جامعه ما بشدت زیر بمباران رسانه‌های دشمن قرار گرفته است. رسانه‌های سنتی مثل تلویزیون‌ها تقریباً از کار افتاده‌اند و به دلیل گسترش اینترنت و گوشی‌های هوشمند، مدام دنیا به نسل جدیدی از محتوای رسانه‌ای دست پیدا می‌کند. این روزها در دنیا یک فیلم هالیوودی نیم ساعت پس از اتمام اکران در کل دنیا پخش می‌شود. انیمیشن‌ها و فیلم‌ها و سریال‌ها دنیا را تسخیر کرده‌اند. یک انیمیشنی در سال‌های گذشته ساخته شده بود که در آن شبهات الهیاتی و فلسفی درباره خدا را مطرح می‌کرد یا در سال‌های اخیر یک

کسی پیدا می‌شود به نام دلاو کین و درباره اثبات خدا شبهاتی را مطرح می‌کند. جالب اینجاست که در همان کشور خودش یعنی انگلستان ده‌ها نفر از زیست‌شناسان و دانشمندان به نقد نظریات او پرداختند، از جمله شخصی به نام مک گرات اما کمتر کسی مک گرات را می‌شناسد، چرا که رسانه‌ها به او نمی‌پردازند. دبیرستانی‌های ما هم آن فرد ملحد را می‌شناسند، یعنی شبهه الحادی که مطرح می‌شود اتقدر پخش می‌شود که مردم خیال می‌کنند همه دانشمندان غربی ملحدند، در حالی که واقعیت این نیست.

تا قبل از کرونا در انگلستان ۲ سال یک بار یک همایش و نشست تخصصی در لندن درباره مساله علم و دین برگزار می‌شد. شخصیت‌های برجسته‌ای در این نشست جمع می‌شدند و سخنرانی می‌کردند و تأکید می‌کردند علم و دین با هم تعارض ندارند اما آنچه انسان در رسانه می‌بیند بیشتر ترویج الحاد و انحراف است. یا سریال می‌سازند درباره شیطان در ۶ فصل به نام لوسفر. شیطان در این سریال از جهنم فرار کرده و طوری در این سریال القامی‌شود که شیطان یک موجود خوب و اخلاق‌مدار است و خداوند که موجود ظالم و زورگو. یا یک فیلمی درباره حضرت نوح ساخته بودند و تصویری از او به نمایش گذاشته بودند که او یک انسانی است که از دستورات خدا سرپیچی می‌کند و طبق هواهای خودش عمل می‌کند. یعنی دقیقاً عکس آنچه اتفاق افتاده را برای جهانیان روایت می‌کنند.

شما بعد از دیدن این فیلم‌ها و سریال‌ها یک انزجاری از خداوند و پیامبران او پیدا می‌کنید. ما امروز نزدیک به یک میلیارد ملحد در جهان داریم که عمدتاً در این نیم قرن اخیر ملحد شده‌اند. علت عمده این مساله همین رسانه‌هاست. این الحاد با استدلال و منطق شکل گرفته‌است، بلکه با رسانه و تبلیغات مضر پدید آمده است. امروز اگر می‌بینید برخی جوانان ما به مقدسات اسلامی پشت کرده‌اند، بخش عمده‌ای از این‌ها به دلیل هجوم همه‌جانبه رسانه‌هاست که در قالب صدها صفحه و کانال مجازی شبانه‌روز در حال بمباران عقاید جوانان هستند. جنگ شناختی همان طور که رهبر معظم انقلاب فرمودند، جهاد تبیین می‌خواهد. جهاد تبیین جهاد ترویج اندیشه‌های اسلام با استدلال و منطق است. اگر ما باورهای خودمان را از دست بدهیم و ضعف ایمان داشته باشیم، سایر عرصه‌های جهاد را نیز از دست خواهیم داد. هدف جنگ شناختی صرفاً جوانان و دانشجویان نیستند، بلکه اساتید دانشگاه نیز بعضاً قربانی این جنگ می‌شوند. یکی از اساتید دانشگاه می‌گفت ما

تأملی بر بیانات رهبر انقلاب درباره استراتژی دشمن علیه انقلاب اسلامی و چرایی لزوم جهاد تبیین

دشمن می‌خواهد زنجیره توأاسی به حق را قطع کند

در چنین شرایطی «همدیگر را باید وصیت کنیم، توصیه کنیم به صبر، به ایستادگی، به پیروزی از حق؛ همدیگر را نگه داریم. «و المؤمنون و المؤمنات بعضهم اولیاء بعض»؛ اولیا یعنی پیوسته‌ها؛ به همدیگر پیوستند. این وظیفه ماست.» (۱۳۸۹/۶/۲۵) اینجاست که مسؤولیت‌های مهمی پیش روی جوانان و «فسران جنگ نرم» قرار می‌گیرد. در چنین چارچوبی، امیدآفرینی و پشتیبانی و ریشه‌ای‌ترین جهاد جوانان در گام دوم انقلاب» (۱۳۹۷/۱۱/۲۲) است و البته این امید، «امید صادق و متکی به واقعیت‌های عینی است.» (۱۳۹۷/۱۱/۲۲) امروز واقعیت‌های عینی ایران اسلامی در درون خود پیام امید و امیدواری را به همراه دارد، به شرط آنکه این واقعیت‌ها به شکل صادقانه و هنرمندانه به مردم منتقل شود. «واقعیت دیگر این است که کشور ما دارای ظرفیت‌های بسیاری است که کمتر کشوری در دنیا پیدا می‌شود که این همه ظرفیت داشته باشد؛ هم ظرفیت جغرافیایی، هم ظرفیت اقلیمی، هم ظرفیت نیروی انسانی، هم ظرفیت منابع زیرزمینی، هم ظرفیت امکانات روی زمین. ظرفیت‌های این کشور که برای اقتصاد کشور و پیشرفت کشور فوق‌العاده مهمند بسیار زیادند. ثالثاً ظرفیت بالفعل کشور، شما جوان‌های مؤمن هستید؛ این تصویر واقعی است. جوان‌های مؤمن در کشور که هم توانایی دفاعی دارند، هم توانایی علمی دارند، هم توانایی در زمینه مسائل فرهنگی دارند، هم توانایی در زمینه مسائل اجتماعی دارند و در بسیاری از صحنه‌ها این توانایی‌ها بروز کرده است؛ این یک تصویر واقعی از این کشور است.» (۱۳۹۷/۷/۱۲)

حقیقت ماجرا این است که «کشور در حال پیشرفت است، انقلاب و مبانی انقلابی در حال پیشرفت است. بلکه حرف ضدانقلابی از دهان خارج می‌شود، مطالبی گفته می‌شود اما آنچه در واقع قضیه وجود دارد، عبارت است از اینکه کشور دارد به سمت مفاهیم انقلابی و آرمان‌های انقلابی و حقایق انقلابی حرکت می‌کند. کشور در حال پیشرفت است؛ ما در زمینه‌های گوناگون پیشرفت داریم؛ در زمینه علمی پیشرفت داریم، در زمینه صنعتی پیشرفت داریم، در زمینه عزت سیاسی پیشرفت داریم، در زمینه رشد فکری پیشرفت داریم، در زمینه‌های معنوی پیشرفت داریم. انسان واقعا حیرت می‌کند از این پیشرفت، از این حرکت رو به جلو. اینها را چرا نباید ملاحظه کنیم، چرا نباید ببینیم؟ اینها دیده شود، تحلیل شود و گفته شود.» (۱۳۹۷/۶/۱۵)

الهیات جهاد تبیین

است که رهبر انقلاب بر آن تأکید دارند. در واقع، اخلاق‌مداری دعوت به رسیدگی به عمل و رفتار، بر اساس انصاف، صداقت و به نوعی دلسوزی و بر اساس پرهیز از حرص و سخن‌چینی است. بصیرت در «جهاد تبیین» هم بسیار مهم است. بصیرت، یعنی ظلم‌ستیزی، دشمن‌شناسی، هوشیاری و جریان‌شناسی، لذا باید تصمیم‌گیری‌ها بر اساس خرد باشد. در «جهاد تبیین» تصمیم‌گیری‌های اتقاعی مورد توجه قرار می‌گیرد. تجزیه و تحلیل محیطی هم بسیار مهم است.

فراپختی و منطقه‌ای بودن و سرعت در تصمیم‌گیری از موضوعات بسیار مهمی است که در «جهاد تبیین» می‌توانیم اشاره کنیم. یکی از موضوعات بسیار مهم دیگری که در بحث جهاد تبیین می‌توانیم به آن توجه کنیم، ارتباط مؤثر با مردم است. در «جهاد تبیین» باید در درون مردم بود؛ یعنی مشارکت و مشاهده میدانی داشت، از بدبازی به مردم و مردم‌گریزی پرهیز کرد، سرمایه اجتماعی و سرمایه سیاسی را افزایش داد و به نقش مردم و مردم‌محوری بسیار توجه کرد. باید روحیه خدمتگسزاری و کار جهادی را در «جهاد تبیین» مورد توجه

شنبه ۹ مهر ۱۴۰۱
وطن امروز | شماره ۳۵۹۱

اندیشه

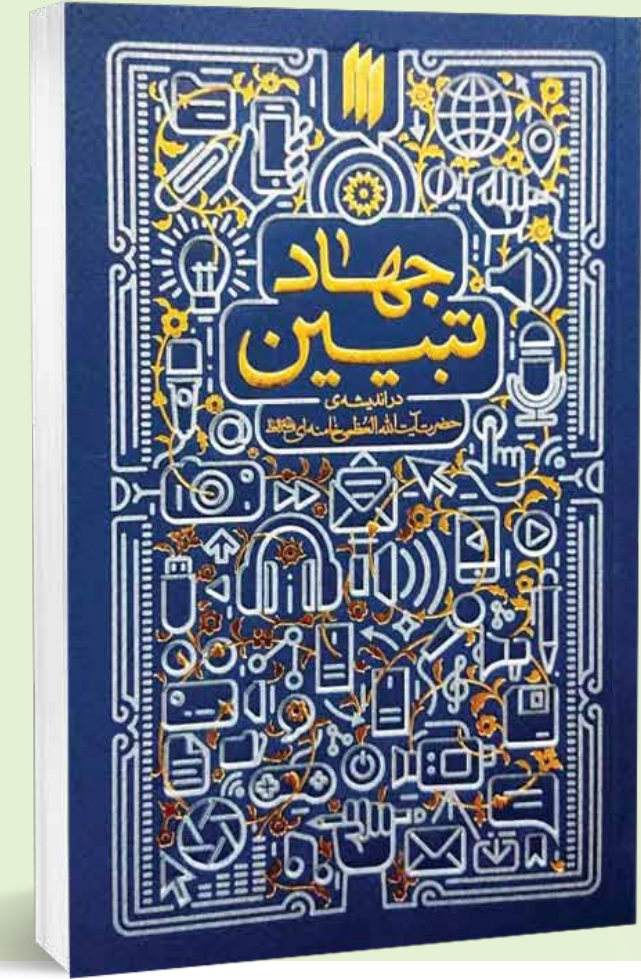
ایرانی‌ها ظرفیت استفاده از انرژی هسته‌ای را نداریم، چرا که به آن حد از انسایت نرسیده‌ایم که از آن استفاده صلح‌آمیز کنیم، بنابراین بهتر است این علم در دست غربی‌ها باشد و ما را از آن منع کنند؛ ما به او گفتیم این تکنولوژی هسته‌ای که در دست آمریکایی‌ها بود مگر بر سر مردم ژاپن بمب هسته‌ای نینداختند؟ چقدر یک انسان باید کور و کر باشد که اینگونه مسائل را تحلیل کند. جنگ شناختی دشمن، جنگ بسیار خطرناکی است، چرا که هدف آن گرفتن معرفت و ایمان است. مقابله با این جنگ شناختی، جهاد شناختی است. آقا فرمودند

جهاد تبیین و این همان است. جنگ روایت‌ها، جهاد روایت‌ها می‌خواهد، اگر نه دشمن سلطه می‌یابد.

در حال حاضر جهاد تبیین به عقیده من یکی از مصادیق جهاد فی سبیل‌الله در زمان ماست و نیازمند قدرت و قوت یافتن بیشتر از راه کسب علم و بالا بردن آگاهی و افزایش جسارت و جرات است.

در مسیر جهاد تبیین باید جهادگر ابزاری داشته باشد و اصطلاحاً مسلح باشد، مثل جهاد نظامی که باید سلاح داشته باشی. حالا بهترین اسلحه در جهاد تبیین چیست؟ به نظر من، منظومه فکری امامین انقلاب است. من خودم به همراه جمعی از دوستان در ۲ جلد منظومه فکری این دو بزرگوار را تبیین و ترسیم کردم. اگر دوستان منظومه فکری امامین انقلاب را بدانند، در جهاد تبیین توان کافی پیدا می‌کنند.

مثلاً در باب آزادی شبهاتی مطرح است، اگر شما مجموعه خطبه‌های نمازجمعه رهبر معظم انقلاب را که در باب آزادی صحبت کردند بخوانید، بسیاری از شبهات‌تان برطرف خواهد شد، البته آثار شهید مطهری، آثار مرحوم علامه مصباح‌زیدی و بسیاری از بزرگان هم بسیار مفید است اما از آنجا که ممکن است زمان اجازه ندهد و حجم آثار بالا باشد، اگر منظومه فکری امامین انقلاب را بخوانید و کار کنید، بسیاری از شبهات حل خواهد شد. رشد عقلائی و منطقی و برخورداری از عقل استدلال‌گر، شناخت نسبت به جامعیت اسلام به معنای اصل آن نه اسلام‌های تقاطعی، تجهیز شدن به قدرت اجتهاد، شناخت دنیای مدرن، اصلاح و شناخت دقیق‌تر از انقلاب اسلامی- که بهترین منبع آن منظومه فکری امامین انقلاب است- و اصلاح و شناخت کامل از تاریخ ایران، تاریخ اسلام و تاریخ جهان و برخورداری از روحیه جهادی- و که مولفه‌های آن مصداق‌دار بسیاری از شهیدی‌ها مانجلی است- همگی از الزامات جهادگری است که در عرصه تبیین می‌خواهد فعال باشد و باید مجزه به این سلاح‌ها وارد عرصه نبرد شود.

بها هزاران متخصص در کارند؛ برای چه؟ برای اینکه در نظام جمهوری اسلامی افکار و مذاق‌ها را برگردانند، ایمان و باورها را تضعیف و تخریب کنندند. خب! ما از خودمان سوال کنیم که ما در این جهادی که وجود دارد، در این جنگ بی‌امانی که بین اسلام و کفر، بین حق و باطل، بین روایت دروغ و حقیقت وجود دارد، کجای این جبهه قرار و حضور داریم؟ «۱۳۰۰/۱/۱۳ لذا باید دقت کنیم که «جهاد تبیین» یک موضوع بسیار مهم و حیاتی است که شاید بشود هم از باب قدرت نرم و هم از باب نگاه‌شناختی به «جهاد تبیین»، آرا را مورد توجه قرار دهیم. البته رهبر انقلاب می‌فرمایند مسؤولان و مدیران کشور نیز وظیفه‌ای تبیینی دارند؛ یعنی مردم در برخی تصمیمات مسؤولان و مدیران دچار ابهام می‌شوند که باید برای مردم این تصمیمات تبیین و گفته شود. در کل مسؤولان نظام به نوعی باید مسؤولیت پاسخگویی به شهات و اعتراضات را با نبرد تبدیل می‌شود. رهبر انقلاب جنگ شناختی را با عبارت موضوع دیگری مطرح می‌کنند. ایشان می‌فرمایند: «این را من از روی اطلاع عرض می‌کنم که امروز انبوهی از رسانه‌ها

ویژه قرار دهیم.

از نکات مهم دیگر «جهاد تبیین»، انقلابی‌گری است.

انقلابی‌گری، یعنی اتکا بر عزم ملی برای محرومیت‌زدایی، توجه به ریزش‌ها و رویش‌های انقلاب، توجه به اصل بسیار مهم اعتقاد به نظام و وفاداری به ارزش‌های انقلابی، اعتقاد به استقلال و لزوم خود‌کفایی و ولایت‌محوری و آرمان‌خواهی که می‌تواند در فضای جهاد خودش را نشان دهد. از این جهت، ما می‌توانیم انقلابی‌گری را به عنوان یکی از موضوعات جدی در فرایند تصمیم‌گیری انقلابی و اخلاقی و عمل کردن در «جهاد تبیین» به عنوان یک شاکله اصلی مطرح کنیم. نکته مهمی که در اینجا باید به آن اشاره کرد این است که نانو سال ۲۰۲۰ میلادی ۵ حوزه جنگی زمین، هوا، دریا، فضا و فضای سایبری را به رسمیت شناخت. آن‌آن بحث جدیدی به نام جنگ شناختی ایجاد شده است؛ یعنی ذهن انسان‌ها به میدان نبرد تبدیل می‌شود. رهبر انقلاب جنگ شناختی را با عبارت موضوع دیگری مطرح می‌کنند. ایشان می‌فرمایند: «این را من از روی اطلاع عرض می‌کنم که امروز انبوهی از رسانه‌ها

«عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبائی